

Dialogy, monology, haiku a jiné

Martin Kolář

Předmluva

Každý má nějakou cestu po které jde, a nebo by chtěl jít. Moje cesta je cestou do Ticha a tam směřuje i tato knížečka. Přecházím v ní od dialogů s mými blízkými k monologům. K rozhovorům, které si vedu sám se sebou i s Pánem Bohem a končím u pokusů o japonská haiku, u kterých stačí jen velmi málo slov k tomu, aby člověk stál a žasnul nad nejobyčejnějšími věcmi kolem nás.

Chtěl bych Vám poděkovat, že jste projevíli o moje básničky zájem, protože jste mi dali důvod, aby tato knížka vznikla.

Martin Kolář

Dialogy a jiné

Zamilovaná

Chtěla bych...

... co vlastně?

Snad, nejspíš,
umět psát básně.

Chtěla bych...

... tak co bys chtěla?

Zachytit kapku
než dopadne.

Nebo, asi,
knížkou na tvém stole být.

Aby list když obrátíš,
pohladils mě po vlasech.

Já, bych ti voněla...

...tiskařskou černí.

Tajemství

Chtěla bych ti něco ukázat, tati.
„Ale potichu, abys je nevyplašil.“

Pevně mě chytla za ruku.
A přivedla na louku...

... pokrytou fialkami.

Večernice

Jsem unavená,
mohu u Vás přespát?

Na poličku u okna
rozložila růžové a oranžové stíny.

Z jejích ramen modrý plášť
se na koberec snesl.

V očích ji
první hvězdy zazářily.

Rovnoběžky

Dva životy,
dvě rovnoběžky,
žijem vedle sebe.

Proletíme nekonečnem -
protneš mě, já tebe.

Letní déšť

Myslel jsem,
že spustil se lijavec.

A tys jen
dýňová jádérka
na stříbrnou misku sypala.

Filigránky

Drobné drátky splétám.
Nemotorné prsty
stříbrná slunka krouží.

Dva paprsky dotkly se.
Na nebi jak zázrakem
další hvězda září.

Tkám galaxie z pout,
doteků a něhy.
Nedýchám. Láskou se chvěji.

Však toužil jsem příliš
a záchvěv víček mých
myriády světů rozmetal.

Z oblohy plné hvězd
jen pár záblesků zbývá.
Kde slunce dřív bylo
stříbrná slza dohořívá.

Vím?

Mhouřila jsi oči
jako bys kukačku poslouchala.
Počítala, kolik let ti snese.

Usnulas.
Vím to jistě.
Na čelo jsem tě políbil
a nepohnula ses.

Zahrada

Slíbilas mi,
že osázíme zahradu.

A když jsme spolu večer uléhali,
měl jsem kapsy pořád plné
pomerančových jadérek.

Dokud...

Ty jediný.

Ty jediná.

Říkáš mi

jménem.

Dělej to.

Neustávej.

Dokud je čas.

Ty

Děláš mi starosti,
modlím se.
Přesto, zdá se mi,
je to zoufale málo.

Divíška

Tenkrát jsme byli spolu a řekla jsi:
Proběhnem se po trati.
Běželi jsme a klopýtali vedle sebe.

Kosatcovou a Liliovou.
Až jsi měla náruč plnou květin.
Bylo to krásné a bylo to v červnu.

Měl jsem tě tak rád a od nádraží houkalo.
Odjelas, kytice zůstala mezi pražci.
Voněla po kosatcích, dehtu a tvých vlasech.

Propouštění

Odcházíš,
po špičkách jako zloděj za soumraku.

Plné kapsy máš,
mých snů bez oblaků.

Zdi paláců ještě šeptají tvoje jméno.
Ale ty už se nevrátíš.

Čertova rokle

Cestičky nad Čertovou roklí
proplétají se.
Prsty milenců.
Ona ve mně. A já v ní.
Milenci na věky.

Ráno

Skoro jako by dýchlo jaro
ze škvír a zpod hraniček sušeného dřeva.
A to tys moje milá,
za svítání
vytáhla z pece
čerstvý bochník chleba.

Sama

Jsem sama, řekla.
Ani se nepohnula.
Nad námi vyšla hvězda.

Co jiného se mohlo stát.

Neodcházej

Stačí jen říct a já půjdu.
Ne, počkej ještě...

Jen si knížky sbalím.
A ze zrcadel sejmu obrys tváře.
A snítku vůně vložím do herbáře.

Ne, počkej ještě...
... ještě nedocházej.

Loučení

Podali jsme si ruce,
když jsme se loučili.

Možná jsi mě škrábla.
To loučení se vůbec nehojí.

Zamilovánka

V tvém žáru puká skála
a tvůj mráz drobí kámen.
Jako Slunce budíš louky.
Jako Měsíc mi dáváš spát.

A my dva se potkali.
Na tom nejmenším nádraží světa.

Erec

Z dálky se ozývá
cinkání zlatými rolničkami.
Co na kotníčcích míváš,
když zůstaneme sami.

Neznám tě ještě
a už se mi po tobě stýská.
Znovu mi zatanči.
Zlato ze střech se nocí blýská.

Dívko z Jeruzaléma.

#430

Pokaňkalo jsi mi dům.
Mé zlaté, mé nejmilejší.
Až do večera ho budu mýt.
Ale Slunce to jinak neumí.
Nezlobím se.

Tábornická uspávanka

Z křídel zlatohlávků
postavím ti lávku.
Do spánku.
Aby se ti hezky spalo
ve snu tě nic nepíchalo.

- Tati, vidím Polárku! -

#455

Nehodí se,
vrnět jako kocour,
když hladíš ho v kožiše.

Budu jenom sedět
a nechám jiskry praskat.
Úplně tiše.

#468

Čekání delší než život.
Úděsnější než noc bez jediné hvězdy.
Strach sedající za krk, lehčeji než holubí peří.

Chtěl jsem vlastně říct;
kdes byla?

#522

Ostružiny krvácí
ve dlouhých stráních.
I tvá pusa je od nich.
Celá od krve.

#541

Rozutekli se po zahradě.
Tví bronzoví koně.

A ty máš místo slzí
modré květy v očích.

Vrátí se.
Prostě to víš.

Nokturno pro dva hlasy

Sejdeme se nad ránem
u těch proutěných křesel.
Budeme se navzájem těšit
a čekat na rozednění.

Klouby prstů opět zbělají
v očekávání příštího dne.
Potom, oba ztuhlí, vypijeme kávu.
Znamení konce noci.

O přátelství

To pak najednou se stane,
že v té chvíli,
kdośi,
nabídne ti rámě
a zeptá se „Chceš se vyplakat?“

#616

Pojď, najez se,
zuj si boty
a sundej klobouk, ze kterého crčí.

Až odpočineš si
zapálíme svíci
a budeme si povídat.

Až do rána.
Nebo když
plamínek dohoří.

#694

Ležíš-li teď vedle mne,
pak nalevo,
někde v souhvězdí Lišky,
jsou tvoje vlasy.

Poznávám je jistě.
Podle dlaní,
které vodívaly
naše děti do usínání.

#723

Chtěl jsem ti povídat o dešti,
však copak vím, jak vypadá Déšť?

Chtěl jsem ti povídat o lásce,
však copak vím, jak vypadá Láska?

Chtěl jsem ti povídat, však voda padala.
Tak jsem tě držel, aby tě nevzala s sebou.

#731

Nabrala sny do dlaní.
Lehce.
Jak drobné ptačí zobání.
Na! Který si vybereme?
Bylo to prosté.
Až zamrazilo.

#760

Směješ se,
jako když štěbetají ptáčci.
Jen to jsem ti chtěl říct.

#801

Všechny kočky
seděly ti u nohou,
když ses loučila.

A odešlas
a jejich srst myriádou hvězd
do ticha zářila.

Mulatka

Za jasných nocí
jsou vidět jen tvé zuby.
A bělma očí.
Dál už se ve stínu ztrácíš.
Ani tvá malá prsa nejsou vidět.
Ani ta ne.

#877

Prší
a kapky stékající z deštníků
tančí si flamenco.

Helenko,
ta červená
a černá
a tvoje nohy.

#899

Ta modrá,
dívej se, ta modrá.

Modrá jako moře
jako nebe modrá.
Modrá jako oči
jako hořec modrá.

Modrá jako moře a nebe a oči
a zástup husí co po nebi letí,
hořce modrý.

#951

Drobní andílci v náušnicích
v rytmu chůze poletují
kolem tvé hlavy.

A prý, že nejsi Svatá.

#958

Odlétám.
Odlétám se šedivými holuby.
Není mi to líto, má Lásko.
Jen o jedno tě prosím,
až jaro přijde,
sypej zrní na svůj práh.

#1057

Myslíš na večerní modlitbu,
já na ranní milování.
Naše myšlenky
setkat se nemohly
těsněji.

#1069

Po celé léto a podzim,
všechno bylo modré.

Ty víš, že modrá je moje oblíbená.
A přece jsem myslel jen na tebe.

#1119

Asi, chtěl bych...

... nebo ti zamávat
jak se mává projíždějícím vlakům.

Potom donést hrneček s kávou.

Zahřát ti nohy,

Dobré ráno popřát otázkou:

Jakpak se dneska máš?

Bisou

Vypadá to mnohem lépe,
když dvě Francouzky,
potkajíce se,
políbí se,
jako když rozetřeš parfém,
jedna tvář,
druhá tvář, A potom usmějí se,
Než když napíšu jen
bisou-bisou. Zní to
jak název rybí polévky.

#1275

Jsou příliš daleko
všechny ty stříbrné, ledově mrazivé hvězdy.
Proto se letmo dotknu tvé tváře.
Abych jistojistě neumrznu.

#1296

Takovou oblinku jsi měla.
Tam, kde se stiská viola.
A když ses tam chytla,
tak jsi hrála.
Hrála, až vlasy ti padly do čela.

#1308

Dávno ses mě nedotkl tak,
abych štěstím plakala.
Cítím úzkost.
Takovou, jakou cítí
plamen svíčky
za prudkého větru.

Ptáci

Jeden z těch letících ptáků
měl veliké
tlukoucí
srdce.

Když usednul na věž
chrámu svatého Víta,
zvony
se rozezněly.

Byl jsem
tím srdcem
tím zvonem
tím letícím ptákem.

Ticho

Jsou různé druhy ticha.
V jednom, slyšet je,
jak dýchá.

A pak, v druhém zas
jen vlastního ticha hlas.

Ticho bez ticha.

#1337

Buší ti srdce,
schováš se skoro do dlaně
jen příliš nestisknout ruku,
aby vyklíčilo...
... ale co?

...ani moc, ani málo...

Monology a jiné

Vzpomínky

Co mi zbylo?
Pět vzpomínek.
Které lámou se jak staré listí.

Občas se na dlaň usadí.
A potom znejistí.
Jestli vůbec kdy se staly.

#378

Tiše prší
a vítr nosí ti vlasy.
Jaká byla bys asi
bosá?

#379

Šel jsem domů a ptáci křičeli,
křičeli ptáci: Je Jaro!

Šel jsem domů a křičel jsem,
křičel jsem na ptáky: Je Zima!

A ptáci křičeli
jak Zima jim kroutila krky.

Šel jsem z domu
a sbíral ty kroucené krky.

Byla mi zima k tomu.

#452

Za úsvitu
hořela stodola,
hořela štěňata,
hořela kuřata
i studna hořela.

A já stál a plakal.
Celá Země hořela.
Od úsvitu.

#465

Jsem unavený
a chce se mi spát.
Je mi zima.
Však chtěl bych hřát
ruce jež hřály mne.

V pravé poledne.
Kdy míval jsem
hlavu na tvém klíně.
Chce se mi spát.
Moje přítelkyně.

#495

Vlastně se obyčejně bojím,
že jednoho dne,
až mi dojdou síly
kdo si se jen zeptá:
„My se známe pane?“

#500

V Obřanech u splavu
Svitava se načechrává.
Jen maličko.
Jako mlíčko na kávě,
nebo mámino pohlazení.
Před spaním po hlavě.

O putování

Ta místa, řekl nakonec,
dostanou jména.
A jména dostanou tváře.
Ty tváře ti poví, kdo jsi.

#562

Víš, chtěl jsem ti říct,
jednou se potkáme.
Přál bych si,
aby to bylo dřív
než někde ve dveřích.

Ale i dveře stačí
a potom
vezmu tě do náručí.
Nebo mi podáš dlaň.
Tak, jako když jsi byl malý.
A já už velký.

A potom půjdeme
ztichlými nočními ulicemi.
Budou se na nás sypat velké těžké vločky
a sníh bude skřípat pod nohama.
Půjdeme spolu a budeme si povídat.

Až do věčnosti.

#570

Ještě je teplo
jak v mámině náručí.
Kočka zapřede
a moucha zabzučí.

Ještě je teplo
v jabloňovém sádku
kde jabka padají
hezky popořádku.

#588

Dnes Měsíc byl
tak alpakově bílý,
až na krátkou chvíli,
postříbřil i trávu v akvarelu.

#609

Pane smiluj se,
Pane, měj slitování.

Prchám před Tebou.
Od Tebe. Od svítání.

Zlámej mým koňům nohy.
Vyrvi mi z rukou otěže.

Ať konečně zastavím se.
A Duch Tvůj,
krok můj dožene.

O Marseille II

Voníš.

Po šafránu a levanduli,
po rybách a rybářích,
po vojácích a prostitutkách,
nejvíc ale,
nejvíc asi po mořích.

#643

Na záclonách
usadil se páv.
Zlatý ocas měl,
jen chvílku poseděl.
Potom křídlem máv.

A bylo ticho.
A bylo jitro.
Byl den prvý.

Gn 1,1-5

#651

To kočky mhouří oči
za svítání.

A potom zívnuou
a začne ráno.

Celé umazané
od mléka.

#661

Od kádě ke kádi chodníčky krve
a nad nimi, na provázcích,
měchýřky rybí,
jdou na Půlnoční.

#664

tráva šustí
smutná jinovatkou
co v noci padla
místo bolesti
lidem do očí

#665

Ó Adonai,
když jsem se dotýkal
bílých kvádrů v Jeruzalémě
co jsem si to vlastně přál!?

#668

V ranním vánku
květy jabloní
jemně zavoní. A pak
tiše opadají.

Domácí etudy

Mezi dveřmi
mezidveří
otevřené
ku příměří.

Ticho z obou stran.

#711

Jak slunce prosvítá
mezi mraky
tak můj Bože
i ty taky.
Děkuji.

#722

Podávám inzerát
do rubriky Hledám:

Kdo by mi podal
Pět kapek něhy.
Jednou týdně.

A časem, třeba,
zahřál i nohy.
Je mi fakt bídne.

S pozdravem, vlídně
J. S.

#738

Pokaždé to tak křupne,
když došlápnu do čerstvého sněhu.
Jako oplatka,
nebo čísi zlomené srdce.

Nasněžilo a znovu svítí Slunce

Oči laní
za svítání
třpytí se
v lese.

#742

Třikrát jsem si klekal
než jsem utrhnul drobný kvítek podbělu.

Pořád bylo brzo.
Nebo mi ho bylo líto.

Tu máš.
Je to to nejcennější co mám.

#744

Ze všech mých povinností
zůstala mi časem jediná.
Milovat.
Odpusťte mi, tedy prosím,
když budete zvonit a já vám neotevřu.
Patrně jsem zaneprázdněn
plněním povinností.

#814

Nechci ti dopis psát.
Jenom snad,
jako když list na zem upadne,
vzpomněl jsem si
na tebe.

Jasenovac

Plátěný hvězdičky
Na dětský šatičky
Svítil zlatě.

Válí se hvězdičky
Válí se dětičky
V čvachtavém blátě.

Caporetto II

Oblázky jsou šedé,
řeka je modrá,
cesta je šedá,
mezci jsou šedí,
muži jsou šedí,
stromy jsou šedé,
obloha je šedá,
zem je šedá,
slunce je šedé,
hory jsou šedé,
sníh je šedý,
smrt je rudá.

#932

Zestárli jsme spolu
o 725 760 000 vteřin.

Možná by někdo řekl - Toto není báseň.
Já bych mu odpověděl - A co jiného by to mělo
být?

Poutník

Do kapes nabral čiroku
a do ruky uchopil hůl z hikorového dřeva.

Dal se na cestu tam, kde tak cizokrajně zní
slova hrušeň, pěnišník a třeseň ptačí.

#948

Začalo pršet.

Pršelo i pod lampou pod kterou jsme stáli.

Byla jsi celá jako pošitá modrými pajetkami.

Myslím, že pršelo do půlnoci a že ty slzy modré
byly.

#949

Můžeme žasnout
a nebo ne.

Stejně je to
se slovesem milovat.

Ticiánka

Říkal jsem jí Ticiánka.
Neměla vlasy barvy zlata ani mědi.
Spíš lískových oříšků.

Říkal jsem jí tak,
protože se mi prostě chtělo.
A ona to měla ráda.

Příběh černý jako archetypální Kocour

V grafitovém prachu nocí
stopy růžových kocouřích oušek
míří k Mléčné dráze.

Noc se chvěje
hlubokým předením
galaktického Kocoura.

#1035

V tu hodinu
kdy sny touhají se
jak zbloudilé ovce,
nezbývá jiného,
než nožem ostrým
jedno jehňátko vysvléct z kůže
a myslet při tom na vlastní smrt.

#1038

Asi bych,
asi bych měl vypálit si tě do ramene.
Ne, že ne.
Kdyby přišla na mě chvíle.
Abych věděl,
že mám. Že mám říct.
Ty jsi moje. Tebe jsem
do ramene železem žhavým až do konce dnů
v sebe vypálil.

Setkání

Nikdy by mě nenapadlo,
že ta vůně,
kterou vonělas kdysi v tanečních
se pořád vyrábí.

Petrov

Rozněžnit se;
to je to správné slovo.

Nanovo se rozněžnit,
když dvě věže jako nit,
vítají mne doma.

#1149

Po ránu zarůstají
stopy v chodníčcích laní
jenž obtiskly se
do svítání.

#1190

Kéž by,
úplně malým písmem,
na úplně poslední straně,
napsáno bylo:
Nebyl zas až tak
úplně špatným člověkem.

Kéž by.

#1271

Za černými skalami Stellarknotennu
je šedivé moře a párek racků.

Podobné je to s touto básní.
Za černými hranami písmen
je všechno, o čem jsem snil.

#1284

Někdy dálka
se lekne, sama sebe.
Když příliš rychle
rozběhne se
do daleka.

#1269

Odešel zšeřelou ulicí.

Co říct víc,
než dvakrát: Sbohem?

A pak
zachumlat se
do tlusté šály,
aby slyšeno nebylo
k milosrdenství zvonky zvonit.

Podvečer v Obřanech

Na černých větvích
černý list
na oprátce visí.

Až Zima půjde kolem,
snese se tiše.
Jako když se do hrobu
ukládá sebevrah.

Perfect Day

Jak vychází Slunce,
tak se rozžínají okna v domech.

Tak je to i večer
jen v obráceném pořádku.

Je to tak každý den.
Včetně sobot a nedělí.

Haiku a jiné

Na kraji splavu, zlatý list.
Ukončit chce život svůj.
Plesk. A dál nic.

Rohličková

Naše děti už spí
a vanilkou z rohlíčků
Tvá kůže voní...

Spolu,
křídlo ke křídlu
protneme rovinu
nebe i země.

U Poděbrad

V záhybech mraků
se Labe zrcadlí.
O Cestě zpívá.

Dva

Každý den znovu mě dojíká,
že dlaň tvoje
s tou mojí se v jednu objímá.

Na zlomený rákos
znovu horský vítr píská;
sluky míří k jihu.

Velká tajemství
jsou na dně modrých očí;
když je přimhouříš.

V kousku chleba
vrabec hledá
dnešní den.

Pod bílou třešní
v šálku libého čaje
rozkvetlo Haiku.

Hladina řeky
spravedlivě zrcadlí
mne i rákosí.

Srpek Měsíce,
podobný je dlaním
žebrákovým.

Kolik slov se schová
do slovíčka
DOMA

Nevím, kdy jsme usnuli.
Ale když jsem se probudil,
drželi jsme se za ruce.

Šustění sněhu
zdá se, že nejsem
úplně sám

Uprostřed sklizně
i klobouky klaní se
rýžovým polím.

Studánka v písku
jen chvíli nesla vrásky
loňského lístku.

Všude sníh. Bílo.
Až se sám před sebou stydím.
Prošlapat cestu k dřevníku.

Když puká srdce
to snad jen rozvíjí se
ve květ lotosu.

Stříbrné linky
amsterdamských kanálů
do moří míří.

Přilehni ke mně.
Prosím...
Víš, potřebuji slyšet něčí dech.

Stříbrná stružka dne
do noci tne.
Všechno je stříbrné.

V poháru mešního vína
plave menší kopretina.

Všichni modří lvi,
mhouří modré oči,
když vychází Měsíc.

Javory

S podivuhodnou přesností
obtiskují se do stínů
tvary javorových listů.

Krajkové spodárky vodních par,
suší se u lesa.
No, to jen tak na okraj.

Hostie lístků olší
zdají se být plošší,
když soumrak je
tuší poleje.

V mikve chybí
lžička vody.

Větvička, prohnutá k prasknutí,
tělíčkem pěnkavy kreslí,
ve vzduchu symbol smrti.
死亡

Štamgasti šmírují kočky (ŠŠK)

Štíhlé kotníčky.
Široké rybníčky.
K utopení.

V Nadražní

Kroužky od půllitrů
vzdáleně podobají se
olympijským kruhům.

Geometrická

Vprostřed kružnic,
nic.

Asi se přerekla,
když místo „Chci tě“,
řekla „Mám rýmu“.

Nějak se mi mží oči.
Přitom je to tak dávno,
co jsem tě choval v náručí.

Teď. Už to přešlo.

Bukové listí
padá do mokré trávy.
Žluna se houpe.

Za pohled mandlových očí.
Za písek padající
mezi baňkami přesýpacích hodin.

Šukran.

Mlha se trhá,
vandrakovy šaty též.
Začátek zimy.

Vodní hladina,
když se nikdo nedívá
je nevodorovná.

Tváří v tvář úplňku
vnímám
osamělost
bytí.

Stopy sýkorek
u prázdného krmítka
zapadly sněhem.

Uprostřed léta
vítr nad moře zavál
lampion štěstí.

Hvězdy se rozbíjely
o vodní hladinu,
když zakokrhal
kohout.

Spálil jsem tisíc básní.
Když shořely,
nic se nezměnilo.

Dialogy, monology, haiku a jiné

Martin Kolář
2009-2019